

ประเด็นการเมือง ฉบับที่ E6	20 ธ.ค. 67	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น มิติของการปกครองส่วนท้องถิ่น และท้องถิ่นในประเทศไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน	เหตุการณ์ความขัดแย้ง กรณี นายชัยเมศร์ สิทธิสุนิทพงศ์ หรือ สจ.โต้ง	
ประเด็นสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - มิติของการปกครองส่วนท้องถิ่นและท้องถิ่นในประเทศไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน - วิเคราะห์เหตุการณ์ความขัดแย้ง: กรณี นายชัยเมศร์ สิทธิสุนิทพงศ์ หรือ สจ.โต้ง - ความท้าทายในการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย 	

มิติของการปกครองส่วนท้องถิ่นและท้องถิ่นในประเทศไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ในอดีต การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยมีลักษณะเป็นระบบการบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจจากรัฐบาลกลาง โดยมีผู้แทนท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลาง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายอำเภอ ซึ่งมีบทบาทในการรักษาความสงบเรียบร้อย ดูแลประชาชน และประสานงานระหว่างชุมชนกับรัฐบาลกลาง ระบบนี้มีพื้นฐานจากโครงสร้างการปกครองที่ยึดโยงกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทย โดยมุ่งเน้นการควบคุมและการจัดการจากส่วนกลางในระดับจังหวัดและหมู่บ้าน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในท้องถิ่น ระบบนี้ได้รับการพัฒนาตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยมีการแต่งตั้งผู้แทนท้องถิ่น เช่น กำนัน และผู้ใหญ่บ้านจากเจ้าเมืองหรือเจ้านาย เพื่อดูแลและควบคุมชุมชนในระดับหมู่บ้านหรือตำบล กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อย ดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน และประสานงานระหว่างชุมชนกับรัฐบาลกลาง ในขณะที่นายอำเภอดูแลพื้นที่ในระดับกว้างขึ้นตามเมืองต่าง ๆ เพื่อบังคับใช้กฎหมายและจัดเก็บภาษี ทำให้ระบบการปกครองท้องถิ่นในสมัยอยุธยามีลักษณะการรวมศูนย์อำนาจในมือของผู้ที่อยู่ในฐานะอำนาจกลาง

ส่วนการปกครองส่วนท้องถิ่นในรัชกาลที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองท้องถิ่นครั้งสำคัญ โดยได้รับอิทธิพลจากการปกครองของประเทศในยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ประเทศอังกฤษ ที่เน้นการกระจายอำนาจและการบริหารจัดการในท้องถิ่น การปกครองในสมัยนี้มีการจัดตั้งเทศบาลเมืองพิษณุโลกในปี

พ.ศ. 2448 ซึ่งถือเป็นเทศบาลเมืองแห่งแรกของไทย โดยใช้ต้นแบบการปกครองเทศบาลจากประเทศอังกฤษ และประเทศในยุโรป ที่เน้นการบริหารงานโดยประชาชนในท้องถิ่น ระบบนี้ช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการบริหารงานในพื้นที่ของตนเองมากขึ้น การจัดตั้งเทศบาลยังรวมถึงการดูแลและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคในท้องถิ่น เช่น ถนน การประปา ไฟฟ้า รวมถึงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

การปกครองส่วนท้องถิ่นในสมัยอยุธยาและรัชกาลที่ 5 แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวและการพัฒนา เพื่อให้เข้ากับบริบททางสังคมและเศรษฐกิจในแต่ละยุค ซึ่งการรับเอาระบบการปกครองของต่างประเทศเข้ามาใช้ในสมัยรัชกาลที่ 5 ถือเป็น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการพัฒนาระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยจากระบบรวมศูนย์อำนาจในยุคก่อนหน้านี้

ในปัจจุบัน การปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างมากมาจากอดีต โดยมีการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน ระบบการเลือกตั้งผู้แทนในระดับท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนโดยรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ได้สร้างพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นได้อย่างตรงไปตรงมาและโปร่งใสมากขึ้น การปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดูแลโครงสร้างพื้นฐาน และการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น

เหตุการณ์ความขัดแย้ง: กรณี นายชัยเมศร์ ลิทธิสนิทพงศ์ หรือ สจ.โต้ง

เหตุการณ์ลอบสังหารนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีชื่อเสียงในวงการการเมืองท้องถิ่น นายชัยเมศร์ ลิทธิสนิทพงศ์ หรือ สจ.โต้ง ได้รับความสนใจจากสาธารณชนอย่างมาก เนื่องจากสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประเทศไทย เหตุการณ์นี้ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งส่วนบุคคลและการแย่งชิงอำนาจ แต่ยังเปิดเผยถึงปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตของบุคลากรในภาคการเมืองท้องถิ่น ซึ่งมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวม

“สจ.โต้ง” ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ได้รับการยอมรับว่าเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การลอบสังหารครั้งนี้มีความเป็นไปได้ว่าจะเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมืองและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในพื้นที่ การแข่งขันในตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น และปัจจัยอื่น ๆ ที่สะท้อนถึงความเสี่ยงในชีวิตของนักการเมืองในระดับนี้

การเมืองท้องถิ่นมักมีปัญหาในลักษณะเดียวกันในทุกพื้นที่ เช่น การสืบทอดอำนาจจากรุ่นสู่รุ่นในครอบครัว ด้วยการรับการส่งต่ออำนาจทางการเมืองจากสมาชิกครอบครัวที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นมาก่อน การมีอำนาจในท้องถิ่นนี้ทำให้ครอบครัวสามารถรักษาสถานะและการตัดสินใจในระดับท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องเผชิญกับการตรวจสอบหรือการเปลี่ยนแปลงที่มากเกินไป ซึ่งไม่ได้เกิดจากการเลือกตั้งอย่างเสรีและแข่งขัน

การตัดสินใจในบางกรณีอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารงานหรือความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น แต่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์และการจัดสรรอำนาจภายในครอบครัว ทำให้เกิดความเสียหายในการใช้ตำแหน่งทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัว การเชื่อมโยงกับเครือข่ายทางการเมืองที่กว้างขวางทำให้สามารถรักษาสถานะและอำนาจได้อย่างมั่นคงแม้จะมีข้อร้องเรียนหรือข้อกังขาในเรื่องการบริหารจัดการท้องถิ่นเชื่อมโยงจากอดีตสู่ปัจจุบัน

มองในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในบริบทของประเทศไทย การที่ประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจและครอบครัวเป็นพื้นฐานทางสังคม ทำให้ปรากฏการณ์นี้อาจดูเหมาะสมกับบริบทไทยในบางด้าน อย่างไรก็ตาม ในระยะยาว การพึ่งพาระบบนี้อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและความโปร่งใส

ความท้าทายในการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย

พบว่ามี ความท้าทายหลายด้านที่ยังคงต้องเผชิญ ระบบการสืบทอดอำนาจภายในครอบครัวยังคงมีบทบาทสำคัญในการปกครองท้องถิ่นในหลายพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการอย่างแท้จริงได้ กลไกตรวจสอบที่เข้มแข็ง การเลือกตั้งที่เสรี และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นจำเป็นต้องมีเพื่อช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดความขัดแย้งและการกัดผลประโยชน์ภายในท้องถิ่นในระดับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยยังต้องเผชิญกับสามประเด็นหลักๆ ได้แก่ **ความท้าทายในการบริหารจัดการ** เช่น การกัดผลประโยชน์ภายในท้องถิ่น ความขัดแย้งทางการเมือง และการขาดความโปร่งใสในการบริหารจัดการ กรณีของ สจ.โต้ง เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนสะท้อนถึงการขาดการตรวจสอบและความรับผิดชอบในระดับท้องถิ่น ซึ่งบ่งชี้ถึงปัญหาของระบบการปกครองที่ไม่สามารถควบคุมการใช้อำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพ **บทบาทของประชาชน:** การกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นทำให้ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการท้องถิ่น การเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่นเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การมีบทบาทของครอบครัวที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นยังคงเป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการปฏิรูปเพื่อสร้างความเสมอภาคและความโปร่งใสในการบริหารจัดการท้องถิ่น และ **การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น:** การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นในหลายช่วงเวลาได้พยายามแก้ไขปัญหาคือการกัดผลประโยชน์ภายในท้องถิ่น การขาดความโปร่งใส และการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นให้มากขึ้น การสร้างกลไกที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายเป็นความท้าทายที่สำคัญ โดยเฉพาะในกรณีที่การเมืองท้องถิ่นมีอิทธิพลจากเครือข่ายครอบครัวและกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองที่ยังคงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการท้องถิ่น

เหตุการณ์ที่สามหรือกรรมาธิการดำรงตำแหน่งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เดียวกันเป็นตัวอย่างของการผสมผสานระหว่างการปกครองส่วนท้องถิ่นและท้องถิ่น ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์และการรวมศูนย์อำนาจในครอบครัวเดียว โดยมีข้อวิจารณ์หลักดังนี้

ข้อดี การทำงานร่วมกันของบุคคลในครอบครัวเดียวกันอาจช่วยลดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานต่างๆ และเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงาน และการบริหารพื้นที่อาจสอดคล้องกับเป้าหมายของชุมชน หากทั้งคู่มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน **ข้อเสีย** เสี่ยงต่อการใช้อำนาจในทางที่ผิด เช่น การการขัดผลประโยชน์ภายในท้องถิ่น หรือการแทรกแซงกระบวนการประชาธิปไตย และมีการรวมศูนย์อำนาจในครอบครัวเดียวอาจลดทอนความหลากหลายทางความคิดและการตรวจสอบถ่วงดุล

การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายในการสร้างระบบที่โปร่งใส ยุติธรรม และเสรีในระดับท้องถิ่น เพื่อให้สามารถควบคุมการใช้อำนาจและลดความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ สจ.โต้ง เป็นกรณีตัวอย่างที่สะท้อนถึงความท้าทายในการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ความขัดแย้งที่เกิดจากการการขัดผลประโยชน์ภายในท้องถิ่น การจัดการงบประมาณท้องถิ่นอย่างไม่โปร่งใส และการเชื่อมโยงกับกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น การใช้ตำแหน่งเพื่อประโยชน์ส่วนตัว รวมถึงความไม่ชอบธรรมในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ ความขัดแย้งนี้ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงปัญหาในระดับท้องถิ่น แต่ยังสะท้อนถึงระบบการเลือกตั้งที่อาจถูกครอบงำโดยอำนาจภายในครอบครัวหรือเครือข่ายการเมืองที่แข็งแกร่ง การใช้ อำนาจเพื่อรักษาสถานะทางการเมืองในครอบครัวและเครือข่ายของตนเอง

พ.อ.หญิง จันทิรา นาคบุญนำ

อจ.ทก.สมย.วทบ.